

ترکیه تنها نیست - علیرضا جباری*

تحریم ترکیه از سوی یکی از متحدان این کشور که دست بر قضا بیشترین سهم را همواره در تخریب ترکیه به عنوان یک کشور مسلمان در سال های گذشته داشته، اگر چه از آمریکا بعید به نظر نمی رسید، اما دست کم ماهیت یانکی ها را نزد ترک ها بیش از گذشته آشکار کرد.

'آ. ب. د.' (ABD) نامی است که ترک ها در کشورشان، ایالات متحده آمریکا (به ترکی Amerika Birleik Devletleri) را با این حروف مخفف می نامند. هر چند در میان بسیاری از ترک ها، آمریکا دارای اعتبار نیست، اما این کشور همواره در طول سال های گذشته روابط خوب و محکمی را با دولت های ترکیه داشته و به همین علت 'آمریکا و ترکیه' به طور معمول دو کشور متحد در حوزه بین الملل شناخته می شوند و آنکارا به عنوان یکی از متحدان پیرو یا قرص در حوزه سیاست خارجی آمریکا به شمار می رفته است.

بعد از روی کار آمدن 'دونالد ترامپ' به عنوان رئیس جمهور آمریکا، شاید کمتر کسی باور می کرد که وی اقدام به تحریم ترکیه کند. اما این موضوع اتفاق افتاد و پیش بینی آن هم به خصوص بعد از کودتای نافرجام 15 جولای 2016 در ترکیه که آمریکا بعد از گذشت چند روز و اطمینان از شکست کودتاگران با بی میلی اقدام به محکوم کردن آن کرد، زیاد سخت هم نبود.

واشنگتن در ادامه اما، به رغم درخواست های مکرر آنکارا برای استرداد 'فتح اله گولن' رهبر جماعت نور ترکیه که ترک ها وی را سرشاخه اصلی کودتا می دانستند، امتناع کرد و هرگز او را تحویل ترکیه نداد. همین موضوع کافی بود که روابط سردی بر مناسبات دو کشور سایه بیفکند و روز به روز نیز بر این سردی افزوده شود تا اینکه ترکیه با دستگیری یک جاسوس آمریکایی به نام 'اندرو برونسون' که در لباس یک کشیش به جاسوسی در داخل ترکیه مشغول بود، عملاً خود را رو در روی آمریکا قرار داد. هر چند این فرصت مغتنمی بود که ترک ها در قبال آزادی برونسون، درخواست استرداد رهبر کودتا 15 جولای بار دیگر مطرح سازند، اما به رغم اینکه این اتفاق روی داد، اما کاخ سفید نه تنها این درخواست ترک ها را رد کرد، بلکه با قلدری هر چه تمامتر خواستار آزادی جاسوس خود شد و وقتی با مخالفت آنکارا مواجهه شد، اقدام به تحریم دو وزیر ترک نمود و روابط دو طرف بدین وسیله وارد مرحله ای تازه شد.

این موضوع موجب عکس العمل ترکیه و 'رجب طیب اردوغان' رئیس جمهور این کشور شد و آنکارا نیز در واکنشی منطقی، دو وزیر آمریکا را تحریم نمود و تهدید به مصادره اموال آنها در ترکیه کرد.

پس از گذشت مدتی به نظر می رسید پالس های مثبتی از سوی آمریکا برای رفع کدورت میان آنکارا و واشنگتن ارسال شد و کاخ سفید ابراز تمایل کرد که به سردی روابط دو طرف پایان داده شود، اما به فاصله اندکی وزیر خزانه داری آمریکا از ابراز تمایل کاخ سفید به حل و فصل مسایل با ترکیه، از آماده بودن تحریم های جدید برای اعمال علیه آنکارا خبر داد و تهدید کرد که اگر خواسته های واشنگتن محقق نشود، این تحریم ها اجرایی می شوند.

'استیو منوشین' گفت که تحریم های جدیدی برای اعمال علیه ترکیه آماده شده و اگر اندرو برونسون کشیش آمریکایی آزاد نشود، این تحریم ها اجرایی خواهد شد. اما صرف نظر از این پیشینه و اینکه خلاصه آمریکا، ترکیه را با 80 میلیون جمعیت مسلمان آن به حال خود رها می سازد، یا نه و این که سرانجام ترک ها خواهند توانست این پیمان شکنی و بد عهدی 'آ. ب. د.' را فراموش کنند و با یانکی ها یک بار دیگر کنار آمده و اتحاد خود را با آنها محکم سازد، موضوعی است که باید به انتظار نشست و تحولات مرتبط با این دو کشور را از نزدیک دنبال کرد.

نکته حائز اهمیت تر آن است که اینک و پس از آنکه طیب اردوغان متحد غربی خود را تهدید به یافتن متحدان دیگر در شرق کرد، زمزمه هایی به گوش می رسد مبنی بر اینکه، زمان آن فرا رسیده تا چهار کشور روسیه، ایران، چین و ترکیه محوری را علیه اقدامات تجاری آمریکا تشکیل دهند و برخی از رسانه ها نیز قبل از آنکه این موضوع مورد تایید یا تکذیب مقامات رسمی قرار بگیرد، حتی آن را در صدر اخبار خود قرار دادند.

بدون تردید تشکیل یک محور متحد در قبال زیاده خواهی آمریکا امری است که می تواند گره های زیادی را دست کم در منطقه پرتنش خاورمیانه باز کند، اما بدون در نظر گرفتن این که این اتحاد هم اکنون شکل گرفته یا نه، یک هم صدایی، به ویژه از داخل 'جمهوری اسلامی ایران' می تواند ترکیه را مخاطب قرار داده و به این کشور اطمینان دهد که، این کشور در قبال تحریم های آمریکا هرگز تنها نخواهد بود و چنانچه اراده ای برای ناکام گذاردن تحریم ها وجود داشته باشد، حتی اگر روس ها و چینی ها نیز پا پیش نگذارند، ملت مسلمان و بزرگ ایران هرگز ترکیه را تنها نخواهند گذاشت.

* کارشناس مسایل سیاسی